

KOSTEN EN OPBRENGSTEN IN DE LANDBOUW
PER PRODUKT EN PER BEDRIJF

VOCRCALCULATIE 1958/59

Rapport No.309

L1
309 B

Afd. Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw

95539

53/1467

INHOUDSOPGAVE		Blz.
INHOUD VAN DE TABELLEN		3
WOORD VOORAF		4
HOOFDSTUK I	DOEL EN UITGANGSPUNTEN	
	a. Algemeen	6
	b. Uitgangspunten voor de berekeningen	7
	c. Het aangehouden prijspeil	10
HOOFDSTUK II	BEREKENINGEN PER PRODUKT	
	a. Kostprijzen per produkt-Voorcalculatie 1959	12
	b. Verloop van de voorgecalculeerde kostprijzen sinds 1951	14
	c. Betekenis van enkele kostenbestanddelen	18
HOOFDSTUK III	BEREKENINGEN VOOR HET GEHELE BEDRIJF	
	a. Financiële resultaten van het gehele bedrijf - Voorcalculatie 1958/59	20
	b. Invloed van prijswijzigingen op de rentabiliteit van het gehele bedrijf	23
BIJLAGE I	Resultaten akkerbouwbedrijven	27
BIJLAGE II	Resultaten weidebedrijven	31
BIJLAGE III	Resultaten gemengde bedrijven op zandgrond	34
BIJLAGE IV	Kostprijs van consumptie-eieren	38
BIJLAGE V	Kostprijs van varkensvlees	39
BIJLAGE VI	Aangehouden prijspeil voor kosten en opbrengsten	41

INHOUD VAN DE TABELLEN

		Blz.
Tabel 1	Kostprijzen van de produkten	12
" 2	Stijging kostprijs per 100 kg door lagere stro-prijs in voorcalculatie 1959	18
" 3	Procentuele verdeling der kosten per produkt. Voorcalculatie 1958/59	29
" 4 t/m 6	Financiële resultaten van het gehele bedrijf. Voorcalculatie 1959	20-22
" 7 t/m 9	Invloed van prijswijzigingen op de financiële resultaten van het gehele bedrijf. Voorcalcul. 1959	24-26
" 10	Produktiekosten en opbrengsten per ha (gemeten maat) van tarwe en gerst. Voorcalculatie 1959	28
" 11	Produktiekosten en opbrengsten per ha (gemeten maat) van haver, rogge, suikerbieten en aardappelen. Voorcalculatie 1959	29
" 12	Financiële resultaten van het gehele bedrijf op akkerbouwbedrijven. Voorcalculatie 1959	30
" 13	Kosten en opbrengsten van de rundveehouderij per ha cultuurgrond. Voorcalculatie 1958/59	32
" 14	Financiële resultaten van het gehele bedrijf op weidebedrijven. Voorcalculatie 1958/59	33
" 15	Kosten en opbrengsten van de rundveehouderij per ha grasland en voedergewassen. Voorcalculatie 1958/59	35
" 16	Produktiekosten en opbrengsten per ha gemeten maat van granen en aardappelen. Voorcalculatie 1958/59	36
" 17	Financiële resultaten van het gehele bedrijf op gemengde bedrijven op zandgrond. Voorcalculatie 1958/59	37
" 18	Overzicht van de kosten per gemiddeld 100 hennen en de kostprijs per consumptie-ei. Voorcalculatie 1958/59	38
" 19	Gemiddelde kosten en opbrengsten van de fokkerij per worp. Voorcalculatie 1958/59	39
" 20	Gemiddelde produktiekosten en opbrengsten per afgeleverd mestvarken. Voorcalculatie 1958/59	40

WOORD VOORAF

Gedurende een lange reeks van jaren is door het L.E.I. met bijkans de regelmaat van een klok elk jaar gerapporteerd over het onderzoek naar kostprijzen van de voornaamste landbouwprodukten.

Aanvankelijk werden alleen de kostprijzen per produkt berekend. Van 1949 af zijn in de kostprijsrapporten ook voorcalculaties opgenomen van kosten en opbrengsten van het gemiddelde bedrijf in de verschillende bedrijfstypen.

Elk jaar verschijnen er evenwel afzonderlijke rapporten op verschillende tijdstippen van de verschillende produkten of groepen produkten en voor verschillende gebieden.

Thans verschijnt voor het eerst voor alle produkten, waarvoor kostprijzen worden berekend en voor alle bedrijfstypen en gebieden, die in het kostprijsonderzoek zijn betrokken, een allesomvattend rapport. Dit rapport bericht dus zowel over de kostprijzen van de verschillende produkten in alle gebieden, als over de totale kosten en opbrengsten - en bijgevolg ook de verwachte resultaten - bij het huidige prijspeil van de landbouwprodukten. Op deze wijze wordt inzicht in de onderdelen verschaft en tegelijkertijd een overzicht van het geheel gegeven, waardoor de resultaten van het onderzoek naar kosten en opbrengsten per produkt en per bedrijf waarschijnlijk nog belangrijk winnen aan bruikbaarheid voor het beleid.

De berekeningen zijn mede gebaseerd op een aantal uitgangspunten, welke zijn overeengekomen tussen de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en het Bestuur van het Landbouwschap. Deze uitgangspunten zijn uitvoerig vermeld in hoofdstuk I. Er is evenwel overleg gaande tussen voornoemde Minister en het Bestuur van het Landbouwschap over een herziening van de uitgangspunten. Ter voorkoming van misverstand zij uitdrukkelijk vermeld dat dit rapport is gebaseerd op de oude, ongewijzigde uitgangspunten. Wijzigingen in de uitgangspunten zullen nieuwe voorcalculaties nodig maken

en zullen dus ook tot andere uitkomsten leiden.

Dit rapport is samengesteld op de afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Landbouw door J.Hoornweg onder leiding van het Hoofd van de afdeling Ir.H.Dijkstra.

DE DIRECTEUR,

(Dr. J.Horrington)

HOOFDSTUK I
DOEL EN UITGANGSPUNTEN

a. A l g e m e e n

In dit rapport zijn voor verschillende gebieden de kosten en opbrengsten berekend voor groepen akkerbouwbedrijven, weidebedrijven en gemengde zandbedrijven. De berekeningen omvatten de kosten en de opbrengsten per produkt en die van het gehele bedrijf.

De berekeningen gelden voor gemiddelde omstandigheden en bij het te verwachten prijspeil in de naaste toekomst. In het rapport is hiervoor de aanduiding gebruikt "voorcalculatie 1959".

De berekeningen zijn opgesteld ten behoeve van het Ministerie van Landbouw en van het Landbouwschap met het doel hiermede een basis te leggen voor het landbouwbeleid.

Aangezien het doel van de berekeningen is een basis te leggen voor het prijsbeleid, zijn de berekeningen zo goed mogelijk afgestemd op de doeleinden van dat beleid. Hiertoe zijn een aantal uitgangspunten in acht genomen welke in onderling overleg tussen Ministerie van Landbouw en Landbouwschap zijn vastgesteld.

Publikatie van deze uitgangspunten geschiedde in 1954 door het L. E. I. in de serie Bedrijfseconomische Mededelingen (No. 17 "De uitgangspunten voor de kostprijsberekening"). In 1957 zijn een aantal van deze uitgangspunten herzien en omschreven in een afzonderlijk hoofdstuk van de kostprijsrapporten voor 1957 en 1958. Deze herziene uitgangspunten vormden ook de basis voor de berekeningen in dit rapport.

De uitgangspunten voor de berekeningen zijn hierna samengevat.

b. Uitgangspunten voor de berekeningen

1. Keuze van de bedrijven

De gegevens voor de berekeningen worden ontleend aan bedrijven welke bij het L.E.I. in administratie zijn. Deze documentatie heeft een brede basis omdat voor de meeste gebieden de gemiddelde uitkomsten over een reeks van jaren (oa. 7 jaren) ter beschikking staan.

De bedrijven, welke voor het onderzoek zijn gebruikt, voldoen aan de gestelde eisen volgens de uitgangspunten.

Het zijn bedrijven met:

- (a) gemiddelde produktie-omstandigheden zoals grondsoort, verkaveling, ontwatering, bedrijfsgrootte, veebezetting, bouwplan e.a.
- (b) normale bedrijfsvoering voor het betreffende gebied en
- (c) vakkundige bedrijfsleiding.

Deze keuze van bedrijven geschiedt geheel in overleg met de Provinciale Raden van het Landbouwschap en met de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst.

Van de in het onderzoek betrokken bedrijven wordt elk jaar ongeveer een vijfde gedeelte vervangen door nieuwe gekozen bedrijven, teneinde verzekerd te zijn van een zo goed mogelijke weergave van het gemiddelde bedrijfsresultaat.

Bij de onder (a) genoemde gemiddelde produktie-omstandigheden is de gemiddelde bedrijfsgrootte eveneens genoemd. Hierop wordt voor de gemengde bedrijven op zandgrond een uitzondering gemaakt omdat het voor de kleinere bedrijven niet mogelijk is een toerekening van de arbeidskosten, de gebouwenkosten e.a. uit te voeren. De berekeningen voor de zandgebieden hebben dan ook betrekking op bedrijven die groter zijn dan het gemiddelde in deze gebieden. In het bijzonder geldt dit voor de arbeidskosten en de gebouwenlasten. De arbeidskosten zijn nl. berekend met behulp van normen welke gelden voor een bedrijfsgrootte van 10 tot 15 ha.

Voor de gebouwenlasten is, op grond van de hiertoe geldende uitgangspunten, uitgegaan van een bedrijfsgrootte van 15 ha.

Verder geldt in het algemeen ten aanzien van de gemiddelde bedrijfsgrootte van de gekozen bedrijven dat deze betrekking heeft op bedrijven waarvan de oppervlakte varieert binnen de begrenzing van een gekozen grootteklasse. Uitgezonderd voor de zandgebieden geldt dat de gekozen grootteklasse overeenkomt met die van het overheersende bedrijfstype in het desbetreffende gebied.

2. De omstandigheden waarop de voorcalculatie betrekking heeft.

In de berekeningen voor het prijsbeleid wordt een normalisatie toegepast. Dit betekent dat de variaties, zoals die van jaar tot jaar optreden in de gegevens van de boekhoudingen worden genivelleerd. De berekeningen gelden dus voor normale omstandigheden en bij normale verhoudingen tussen de gebruikte hoeveelheden van de verschillende produktiemiddelen en de hoeveelheden eindprodukt.

De schommelingen in de hoeveelheden kosten en opbrengsten, welke worden veroorzaakt door de bijzondere omstandigheden in de verschillende jaren, komen ten laste of ten bate van de ondernemer.

De normalisatie van de kosten en opbrengsten is mogelijk doordat het L.E.I. beschikt over de bedrijfsgegevens van groepen bedrijven over een reeks van jaren.

3. Afspraken voor de waardering van bepaalde kostenelementen

De waardering van de werkzaamheden van de boer is gebaseerd op normbedragen voor de verschillende typen van bedrijven. In september 1957 zijn deze normbedragen bepaald

voor het gemengde bedrijf op zandgrond van 10 ha op f. 6750,-	
voor het weidebedrijf	van 18 ha op f. 7600,-
voor het akkerbouwbedrijf	van 50 ha op f. 8650,-

Aangezien de werkzaamheden van de boer zijn te onderscheiden in handenarbeid en bedrijfsleiding zijn ook omtrent de toerekening van de bovengenoemde normbedragen afspraken gemaakt.

Alle door de boer verrichte uren handenarbeid worden gewaardeerd tegen de kosten per gewerkt uur (zonder de kosten voor wachtgeld- en werkloosheidsverzekering) van een vakarbeider op veehouderijbedrijven volgens de loonnormen van de C.A.O.'s.

Voor de beloning voor bedrijfsleiding resteert het verschil (totale beloning minus beloning handenarbeid). Het bedrag voor bedrijfsleiding, dat geldt voor het gehele bedrijf, is aan de verschillende produkten toegerekend op basis van de kosten per produkt van de toegevoegde waarde (arbeidskosten, rentekosten en grondrente).

Tengevolge van de verhoging van de landarbeiderslonen door de gedeeltelijke invoering van de werkclassificatie in de landbouw zijn de bedragen voor beloning van de handenarbeid van de boer verhoogd. Dit veroorzaakt een daling van de beloning voor bedrijfsleiding daar de totale beloning van de boer gelijk blijft.

Het aandeel van de beloning voor handenarbeid in de totale beloning van de boer is niet voor alle bedrijfstypen gelijk, zodat ook de verlaging van de normen voor bedrijfsleiding verschillend is voor de afzonderlijke bedrijfstypen.

De normen voor de bedrijfsleiding voor het gemengde bedrijf zijn in verband hiermede verlaagd met 4%, voor het weidebedrijf met 2,5% en voor het akkerbouwbedrijf met 0,5%.

De kosten voor grond en gebouwen zijn berekend op "eigenaarsbasis" waarbij de afschrijving en rente is bepaald aan de hand van de "algemene" vervangingswaarde¹⁾ volgens de methode der progressief dalende annuïteiten en op basis van een rentevoet van 3 $\frac{1}{2}$ %. Voor grondrente zijn vaste bedragen gesteld per grondsoort en bedrijfstype.

De kosten voor onderhoud bedrijfsgebouwen, grond- en polderlasten e.a. zijn gebaseerd op de werkelijke kosten op de in het onderzoek betrokken eigenaarsbedrijven.

1) Zie toelichting op blz. 42

Voor de waardering van zaaizaad van eigen bedrijf wordt uitgegaan van de geldende minimum-richtprijzen voor zover het de voergranen betreft. Voor tarwe wordt uitgegaan van de garantieprijs. Met bijkomende kosten (uitval, schoning) wordt uiteraard rekening gehouden ter bepaling van de aan te houden zaaizaadprijs.

De vervoederde melk uit het eigen bedrijf wordt gewaardeerd tegen de garantieprijs van het lopende jaar.

De stro-prijzen, waarmede de stro-opbrengsten per ha worden bepaald ten behoeve van de berekening van de netto-kosten per ha graan, zijn de gemiddelde prijzen in de afgelopen drie jaren. Dit geldt tevens voor het stro, als kostenbestanddeel in de veehouderijsector.

Van jaar tot jaar is er aansluiting tussen de stro-prijzen welke zijn gehanteerd ter bepaling van de opbrengsten (bijprodukt graan) en van de kosten (b.v. rundveehouderij).

c. H e t a a n g e h o u d e n p r i j s p e i l

In verband met de doelstellingen van het prijsbeleid moeten de berekeningen gelden voor de naaste toekomst.

De waardering van de hoeveelheden kosten geschiedt daarom tegen het in de naaste toekomst te verwachten prijspeil.

Een hulpmiddel bij het schatten van het toekomstige prijspeil wordt verkregen uit de door het L. E. I. bijgehouden prijzenstatistiek van verschillende produktiemiddelen, b.v. de statistiek van de verbruikersprijzen van meststoffen, veevoeders e.a. en de prijzenstatistiek van landbouwwerktuigen. Met behulp van deze statistieken en aanvullende inlichtingen wordt het in te calculeren prijspeil voor de toekomst zo goed mogelijk benaderd.

De opstelling van dit rapport geschiedt op een tijdstip dat over het verwachte prijspeil voor 1959 in vele gevallen nog weinig gegevens ter beschikking staan. In deze gevallen is daarom uitgegaan van het huidige prijspeil (medio 1958).

In bijlage VI wordt voor de verschillende produktie-middelen een nadere toelichting gegeven op het in rekening gebrachte prijspeil.

Voor de belangrijkste kostenbestanddelen geldt het volgende:

- (1) De arbeidskosten zijn verhoogd overeenkomstig de per 1 mei 1958 ingevoerde loonsverhogingen ingevolge de werkclassificatie in de landbouw. De berekening van deze loonsverhoging is geschied met behulp van de in inlichting no. 63 vermelde loonsstijgingen voor de verschillende categorieën arbeidskrachten¹⁾, waarvoor een commissie van deskundigen werd geraadpleegd.
- (2) De kosten van de meststoffen zijn niet gewijzigd ten opzichte van het aangehouden prijspeil voor 1958. De kosten van fosforzuur en kali ondergingen nagenoeg geen prijswijzigingen. Over de prijzen van stikstofmeststoffen waren, gezien de ontwikkelingen in de liberalisatie van dit produkt binnen de Euromarkt, geen inlichtingen te geven. Er konden geen redenen worden gevonden, om af te wijken van het prijsniveau van de voorcalculatie 1958.
- (3) De veevoederkosten met name de post krachtvoer zijn verlaagd op grond van het thans geldende prijspeil van deze voedermiddelen. Globaal bedraagt de daling in de krachtvoerprijzen ten opzichte van het aangehouden prijsniveau voor de voorcalculatie 1958 ca. 3%.
- (4) De opbrengstprijzen van het stro voor de berekening van de netto-kosten der granen zijn, op basis van de gemiddelde prijzen in de laatste drie jaren, gedaald met ca. f. 9,- per ton. Dit heeft een kostprijs verhogend effect op de granen.
- (5) De post omzet en aanwas van de rundveehouderij is gemiddeld 3% hoger berekend dan in de voorcalculatie 1957/58.
- (6) De rentekosten zijn, behoudens in de gebouwenkosten, gebaseerd op een rentevoet van $4\frac{1}{2}\%$.

1) Uitsluitend voor zover de voorgestelde loonswijzigingen van kracht zijn geworden voor het contractjaar 1958/59.

HOOFDSTUK II
BEREKENINGEN PER PRODUKT

a. Kostprijzen per produkt - voor-
calculatie 1959.

Een vergelijking van de kostprijzen voor de voorcalculatie 1959 met de kostprijzen zoals deze zijn berekend in de verschillende rapporten voor de voorcalculatie 1958, is in tabel no. 1 gegeven.

De kostprijzen voor de voorcalculatie 1958 volgens tabel 1 zijn reeds verhoogd in verband met de loonwijzigingen na 1 mei 1958 op grond van de invoering der werkclassificatie in de landbouw. Hierdoor bestaat er geen aansluiting met de kostprijzen-voorcalculatie 1958 zoals deze in de verschillende rapporten zijn gegeven.

Tabel 1

KOSTPRIJZEN PER KG/100 KG/1000 KG

	Voorcalculatie		Ver- schil
	1958	1959	
1. Akkerbouwbedrijven	gld.	gld.	gld.
Wintertarwe (p.100 kg)			
Noordelijke bouwstreek	24,15	25,55	+ 1,40
Oldambt	26,50	28,10	+ 1,60
Zuidwestelijk kleigebied	25,60	26,70	+ 1,10
Zomertarwe (p.100 kg)			
Noordelijke bouwstreek	23,50	25,30	+ 1,80
Oldambt	25,80	27,70	+ 1,90
Veenkoloniën	.	31,15	.
Wintergerst (p.100 kg)			
Noordelijke bouwstreek	24,40	25,60	+ 1,20
Oldambt	26,60	27,95	+ 1,35
Zomergerst (p.100 kg)			
Noordelijke bouwstreek	28,40	29,65	+ 1,25
Zuidwestelijk kleigebied	25,75	26,25	+ 0,50
Haver (p.100 kg)			
Noordelijke bouwstreek	21,55	22,85	+ 1,30
Oldambt	24,35	25,70	+ 1,35
Zuidwestelijk kleigebied	24,45	25,60	+ 1,15
Veenkoloniën	26,35	27,60	+ 1,25
Rogge (p.100 kg)			
Veenkoloniën	28,35	30,25	+ 1,90
Suikerbieten (p.1000 kg)			
Noordelijke bouwstreek gehalte 15,6%	56,30	56,60	+ 0,30
Oldambt " 15,8%	66,10	66,70	+ 0,60
Zuidwestelijk kleigebied " 16,3%	44,60	44,80	+ 0,20
Veenkoloniën " 16,0%	59,55	59,95	+ 0,40
Consumptie-aardappelen			
Zuidw.kleigebied(gem.van herfst- en voorjaarsaflevering p. 100 kg)	11,70	11,75	+ 0,05
Fabrieksaardappelen			
Veenkoloniën (op basis van 400 gram onderwatergewicht en per 100 kg)	7,25	7,30	+ 0,05

Tabel 1 (vervolg)

	Voorcalculatie		Ver- schil
	1958	1959	
	gld.	gld.	gld.
2. Gemengde bedrijven op zandgrond			
Rogge (p.100 kg)			
Drente	24,50	26,10	+ 1,60
Overijssel	27,-	28,50	+ 1,50
De Graafschap	24,40	25,70	+ 1,30
Noordbrabant	25,20	26,55	+ 1,35
Haver (p.100 kg)			
Drente	25,40	26,55	+ 1,15
Overijssel	28,75	29,85	+ 1,10
De Graafschap	25,85	26,85	+ 1,-
Noordbrabant	29,50	30,55	+ 1,05
Aardappelen (p.100 kg)			
Drente	8,65	8,65	-
Overijssel	8,25	8,30	+ 0,05
De Graafschap	7,70	7,70	-
Noordbrabant	7,65	7,65	-
Melk (p.100 kg)			
Friesland "De Wouden"	32,55	32,20	- 0,35
Drente	33,05	32,80	- 0,25
Overijssel	31,65	31,25	- 0,40
De Graafschap	29,15	28,65	- 0,50
Noordbrabant	29,75	29,45	- 0,30
Varkensvlees			
Oostelijk zandgebied			
per kg koud geslacht gewicht			
bij een afleveringsgewicht van 90 kg	2,17	2,16	- 0,01
bij een afleveringsgewicht van 110 kg	2,09	2,09	-
Eieren (per stuk)			
Nederland	0,138	0,131	- 0,007
3. Weidebedrijven			
Melk (p.100 kg)			
Friesland I (kleiweidegebied)	28,05	27,90	- 0,15
Friesland II (veenweidegebied)	31,45	31,20	- 0,25
Noordholland I (kleiweidegebied)	27,75	27,50	- 0,25
Noordholland II (veenweidegebied t.n. IJ)	30,85	30,65	- 0,20
Noordholland III (weidegebied Z.O.v. A'dam)	29,05	28,75	- 0,30
Utrecht (N.W. weidegebied + Eemland)	28,55	28,35	- 0,20
Zuidholland I (Rijnland, Delft-Schieland)	27,85	27,60	- 0,25
Zuidholland II (Alblasserwaard)	30,45	30,15	- 0,30
Varkensvlees			
Zuidholland			
per kg koud geslacht gewicht			
bij een afleveringsgewicht van 90 kg	2,19	2,16	- 0,03
bij een afleveringsgewicht van 110 kg	2,12	2,08	- 0,04
bij een afleveringsgewicht van 130 kg	2,07	2,03	- 0,04
bij een afleveringsgewicht van 150 kg	2,03	1,99	- 0,04

Uit de kolom "verschil" blijkt in welke mate de kostprijzen der afzonderlijke produkten zijn gewijzigd uitsluitend onder invloed van het gewijzigde prijspeil. De hoeveelheden zijn nl. zonder enige wijziging van de voorcalculatie 1958 overgenomen omdat geen verder documentatiemateriaal beschikbaar was.

Uit de vergelijking van de voorcalculatie 1959 met die van 1958 blijkt een globale wijziging van:

granen: f. 1,35 per 100 kg hoger

suikerbieten: f. 0,35 per 1000kg hoger

melk: f. 0,30 per 100 kg lager

Een specificatie van de berekende kostprijzen is vermeld in bijlagen I t/m V van dit rapport.

b. Verloop van de voorgerecalculeerde kostprijzen sinds 1951

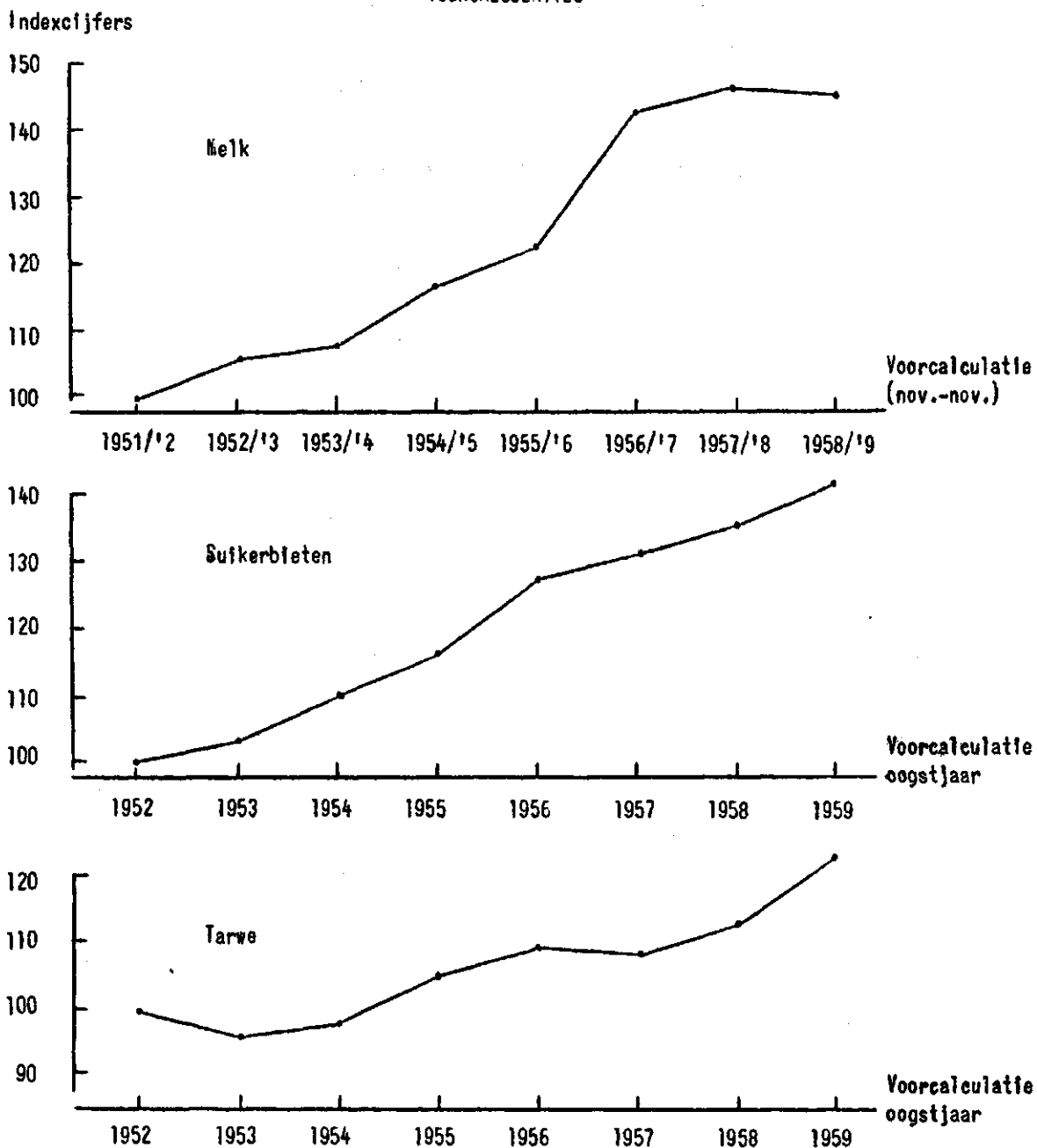
In grafiek I is een overzicht gegeven van het verloop van de kostprijzen der voornaamste produkten nl. de melk, de tarwe en de suikerbieten.

De beloning voor bedrijfsleiding is hierin niet begrepen, omdat in de jaren vóór 1953 slechts kostprijzen zijn berekend zonder deze beloning. Overigens is de hoogte van deze post "beloning voor bedrijfsleiding" in de loop der jaren enige malen gewijzigd op grond van een herziening der uitgangspunten, waardoor deze factor verstorend werkt op de vergelijking van het kostenniveau.

Voor de beoordeling van het kostprijsverloop zijn indexcijfers berekend waarbij de kostprijs in het eerste jaar op 100 is gesteld.

Grafiek I

VERLOOP DER KOSTPRIJZEN (ZONDER BEDRIJFSLEIDING)
VOORCALCULATIES

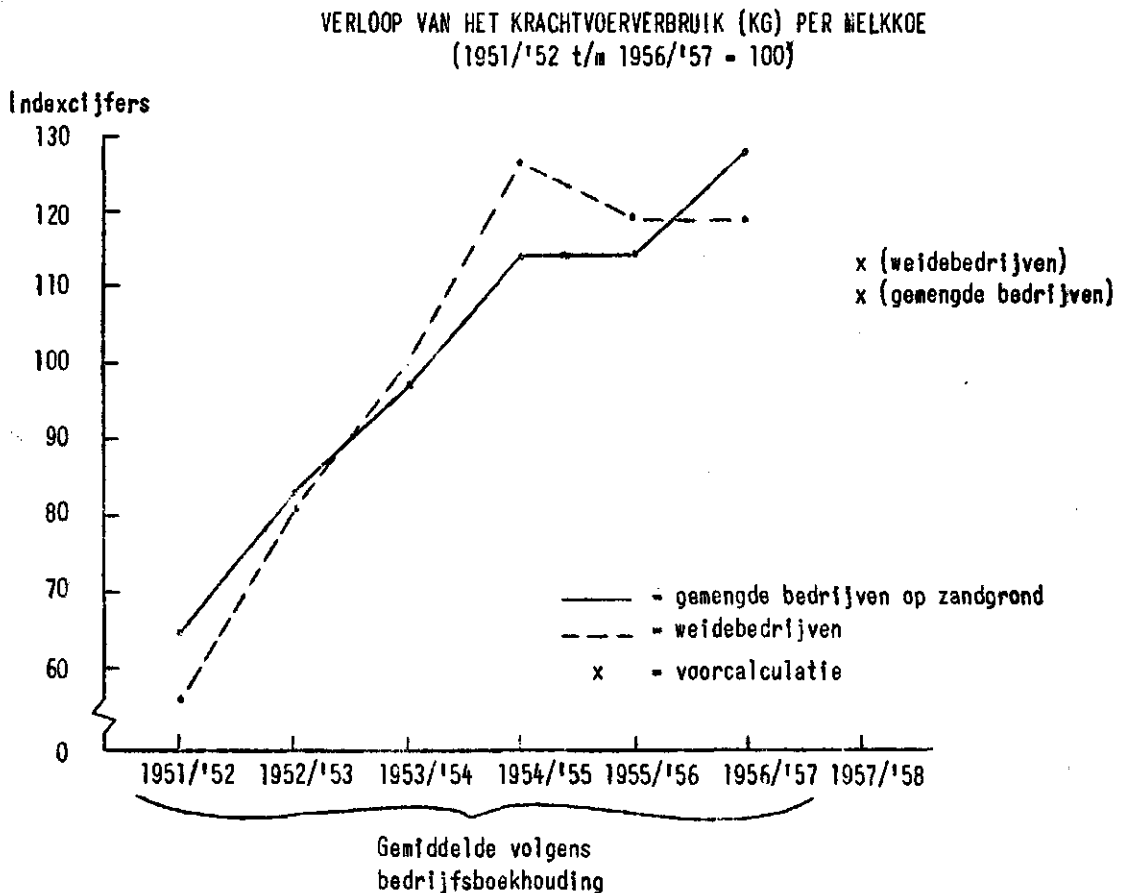
De kostprijzen van de melk vertonen in de reeks van jaren de grootste stijging. Een der voornaamste oorzaken van deze stijging is de gestegen arbeidskosten. De arbeidskosten bedragen oa. 40% van de bruto-kosten zodat een verhoging van de lonen een sterke kostprijsverhogende werking heeft.

Sinds 1951/'52 is er een stijging van de arbeidskosten geweest van ca. 50%.

Naast de arbeidskosten zijn de voederkosten een belangrijke kostenfactor in de rundveehouderij (ca. 25% van de brutokosten). Een onderdeel van de totale voerkosten zijn de krachtvoerkosten waarvan een toenemend verbruik per melkkoe in de reeks van jaren is te constateren. De melkgift per melkkoe handhaaft zich echter op een ongeveer gelijk niveau op de in het onderzoek betrokken bedrijven.

Ter oriëntatie is in grafiek II het verloop van het gemiddelde krachtvoerverbruik per melkkoe (met inbegrip van jongvee) gegeven volgens de bedrijfsboekhoudingen over de jaren 1951/52 t/m 1956/57. Deze uitkomsten zijn in verhoudingsgetallen berekend ten opzichte van de gemiddelde hoeveelheden krachtvoer in deze jaren, die op 100 zijn gesteld. Uit deze lijnen blijkt duidelijk het toenemende krachtvoer-verbruik in de jaren van 1951/52 af. Dit geldt zowel voor de weidebedrijven als voor de gemengde bedrijven op zandgrond.

Grafiek II

De toename van het krachtvoerverbruik zoals dit blijkt uit grafiek II, wordt mede beïnvloed door de bijzondere omstandigheden in de verschillende jaren. Het krachtvoerverbruik in het eerste jaar 1951/52 is uitzonderlijk laag door een gunstige zomer en herfst en ook een korte stalperiode. In de volgende jaren waren de produktie-omstandigheden niet in alle opzichten gunstig te noemen. Vooral het jaar 1954/55 kenmerkte zich door zeer ongunstige weersomstandigheden voor de ruwvoederwinning (hooien/inkuilen) en de beweiding.

Andere oorzaken voor het hogere krachtvoerverbruik kunnen zijn gelegen in het feit dat de krachtvoerprijzen zich in de reeks van jaren op een ongeveer gelijkblijvend niveau handhaven bij stijgende arbeidslonen. Hierdoor wordt de prijsverhouding tussen arbeid en krachtvoer steeds gunstiger voor het krachtvoer. De arbeidsschaarste en de gestegen vleesprijzen zullen mede het hogere krachtvoerverbruik hebben beïnvloed.

In het verloop van de kostprijs van melk is bij het jaar 1956/57 een extra stijging te constateren welke mede wordt veroorzaakt doordat met ingang van 1956/57 de kosten voor grond en gebouwen zijn afgestemd op "eigenaarsbasis". Vóór dit jaar zijn de kostprijzen berekend op "pachtbasis".

De kostprijzen van suikerbieten in grafiek I geven ongeveer hetzelfde beeld te zien als van de melk. Alleen is de kostprijs niet in dezelfde mate gestegen als bij de melk. Ook voor de suikerbieten is de arbeid een zeer belangrijke kostenpost (ca. 50% van de bruto-kosten). Een verhoging der arbeidskosten beïnvloedt eveneens in sterke mate de kostprijs van dit produkt.

De omschakeling van de kostprijsberekening van "pachtbasis" op "eigenaarsbasis" heeft voor de akkerbouwprodukten niet zo'n grote kostprijsverhogende werking gehad als voor de melk.

De kostprijs van de tarwe in grafiek I stijgt in veel mindere mate dan de kostprijzen van de melk en de suikerbieten.

Een verklaring hiervoor is de geringere betekenis van de arbeidskosten (ca. 25% van de bruto-kosten) en dientengevolge een geringere doorwerking van de gestegen arbeidskosten.

Verder wordt de kostprijs van de granen beïnvloed door de opbrengstprijis van het stro. Een stijging in de opbrengstprijis van het stro betekent bij gelijkblijvende bruto-kosten per ha een daling van de kostprijs van de korrel. Nu kan in de reeks van jaren een stijgende stro-prijis worden geconstateerd, zodat hierdoor de gestegen bruto-kosten gedeeltelijk zijn gecompenseerd.

De laatste jaren daalt de stro-prijis weer zodat voor de voorcalculatie 1959 een lagere stro-prijis dan voor 1958 in rekening is gebracht. Dit veroorzaakt een stijging van de kostprijs van de korrel.

De verhoging van de kostprijs per 100 kg graan, ten gevolge van de lagere stro-prijis ten opzichte van de voorcalculatie 1958 bedraagt:

Tabel 2

STIJGING ¹⁾ KOSTPRIJS PER 100 KG DOOR LAGERE STRO-PRIJS IN
VOORCALCULATIE 1959

Wintertarwe	f. 1,05 per 100 kg
Zomertarwe	" 1,45 " " "
Wintergerst	" 0,95 " " "
Zomergerst	" 0,60 " " "
Rogge	" 1,45 " " "
Haver	" 1,- " " "

c. B e t e k e n i s v a n e n k e l e k o s t e n - f a c t o r e n

Reeds eerder is de belangrijkheid van een bepaalde kostenfactor naar voren gekomen in verband met de hoogte en het verloop van de kostprijzen in de reeks van jaren.

In tabel 3 is de procentuele verdeling gegeven van de bruto-kosten van de voornaamste landbouwprodukten, zodat hierdoor een indruk wordt verkregen omtrent de kostenopbouw en de belangrijkheid van de kostenelementen.

1) Afgeronde rekenkundig gemiddelde cijfers.

Tabel 3

PROCENTUELE VERDELING DER KOSTEN PER PRODUKT
(voorcalculatie 1958/59)

	Granen (klei- geb.)	Fabr. aard- app.	Suiker- bieten (klei- geb.)	Melk		Eie- ren	Bacon- varkens (O.Zand- geb.)
				Weide- bedr.	Gemeng- de bedr.		
	%	%	%	%	%	%	%
1. Arbeid + beloning voor bedr.leiding	33	45	58	45	47	24	17
2. Trekkracht	10	6	8
3. Werktuigen	9	5	5	5	4	0	0
4. Werk d. derden	12	7	4
5. Zaaizaad/pootgoed/ veevoeder	5	12	2	24	24	68	71
6. Meststoffen	10	14	11	5	10	-	-
7. Grond en gebouwen	15	8	8	11	7	5	5
8. Overige kosten	6	3	4	10	8	3	7
Bruto-kosten	100	100	100	100	100	100	100
9. Aftrek: nevenopbrengsten	18	0	6	20	26	8	11
Netto-kosten	82	100	94	80	74	92	89

De arbeidskosten zijn ongeveer de helft van de bruto-kosten voor fabrieksaardappelen, suikerbieten en melk. De belangrijkheid van het bijkomende veevoeder varieert per produkt. Voor melk is het veevoeder (geen graslandkosten) ongeveer 1/4 van de bruto-kosten. Voor eieren en baconvarkens is het veevoeder ca. 3/4 van de bruto-kosten. Dit betekent dat een verhoging van de voederprijzen voor eieren en baconvarkens van grotere invloed is dan voor de melk.

Bezien wij de post veevoeder voor derundveehouderij echter binnen de produktie-periode waarin het voeder wordt verbruikt (de stalperiode) dan neemt ook de betekenis hiervan toe.

Tenslotte demonstreert tabel 3 duidelijk de betekenis van de aftrekpost voor nevenopbrengsten, nl. het stro voor de granen en de omzet en aanwas van de rundveehouderij. In beide gevallen wordt ca. 20% van de bruto-kosten gecompenseerd door de opbrengst van een bijprodukt.

HOOFDSTUK III
BEREKENINGEN VOOR HET GEHELE BEDRIJF

a. Financiële resultaten van het
gehele bedrijf-voorcalculatie
1958/59

Een samenvatting van de in bijlagen I t/m III gespecificeerde berekening van de financiële resultaten van het gehele bedrijf is in de hierna volgende tabellen opgenomen.

Deze financiële resultaten gelden eveneens voor gemiddelde omstandigheden en bij het zelfde prijspeil als in de kostprijsberekening per produkt. De in rekening gebrachte opbrengstprijzen zijn voor zover mogelijk de garantieprijzen voor het jaar 1958. Voor de vrije produkten is een schatting gemaakt van het te verwachten prijspeil. Onder punt 4 van dit hoofdstuk is nog afzonderlijk behandeld, welke invloed een hogere of lagere opbrengstprijz heeft op de rentabiliteit van het gehele bedrijf.

De beloning voor bedrijfsleiding is in de volgende tabellen niet opgenomen onder de kosten van het gehele bedrijf. Dit heeft tot gevolg dat de bedragen voor netto-overschot en arbeidsinkomen per bedrijf eveneens de beloning voor bedrijfsleiding omvatten.

Het berekende arbeidsinkomen van de boer omvat de totale beloning voor handenarbeid en bedrijfsleiding en verder de ondernemerswinst of verlies.

(1) Akkerbouwbedrijven

Tabel 4.

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF
(voorcalculatie 1959)

Gebieden	Noordelijke bouwstreek	Oldambt	Zuidwestelijk kleigebied	Veenkoloniën
Grootteklasse	30 ha-50 ha	40 ha-55 ha	25 ha-50 ha	15 ha-25 ha
Gemiddelde oppervlakte cultuurgrond	44 ha	47 ha	36 ha	21 ha
<u>Resultaten</u>	gld.	gld.	gld.	gld.
Totale opbrengsten	74232	61260	61741	33673
Totale kosten	70871	65147	60140	33370
Netto-overschot	3361	✓ 3887	1601	303
Arbeidskosten van boer + gezinsleden	3470	3350	6960	6500
Arbeidsinkomen van gezin	6831	✓ 537	8561	6803
Arbeidskosten gezinsleden	1320	800	3360	1200
Arbeidsinkomen van boer	5511	✓ 1337	5201	5603

✓ Verlies

De rentabiliteit van de bedrijven in de noordelijke klei-gebieden en de veenkoloniën zijn mede gebaseerd op "vrije" stro-prijzen. De stro-prijzen voor aandeelhouders-leveranciers van coöperatieve stro-cartonfabrieken, welke boven deze vrije stro-prijzen liggen, zijn buiten deze rentabiliteitsberekeningen gelaten.

Naast de produkten waarvoor garantieprijzen gelden (granen, suikerbieten en fabrieksaardappelen) worden in de kleigebieden in belangrijke mate nog "vrije" produkten verbouwd. Dit verschilt van gebied tot gebied. De aangehouden opbrengstprijzen voor deze produkten zijn tevens in tabel 7 aangegeven, alsmede de invloed van een hogere of lagere prijs van deze produkten op de rentabiliteit van het gehele bedrijf.

Verder wordt gewezen op de betekenis van de eigen arbeid (boer + gezinsleden). Naarmate een groter deel van het werk door eigen arbeidskrachten wordt verricht, stijgt het arbeidsinkomen van boer en gezinsleden.

In het arbeidsinkomen van de boer in de veenkoloniën is bijvoorbeeld begrepen (f. 6500,- - f.1200,-) = f. 5300,- beloning voor handenarbeid van de boer. Voor de Noordelijke bouwstreek is in het arbeidsinkomen van de boer begrepen (f. 3470,- - f.1320,-) = f. 2150,- voor beloning van handenarbeid van de boer.

(2) Weidebedrijven

Tabel 5.

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF
(voorcalculatie 1959)

Gebieden	Friesland		Noordholland			Utrecht	Zuidholland	
	I	II	I	II	III		I	II
Grootteklasse (ha)	10-35	10-35	10-25	10-25	10-25	10-25	10-25	10-25
Gemiddelde oppervlakte oultuurgrond (ha)	23,-	20,-	17,-	15,-	16,-	16,-	16,-	16,50
<u>Resultaten</u>	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Totale opbrengsten	41897	32326	38570	25893	34106	31905	36344	33069
Totale kosten	35274	30591	34240	25485	31893	29852	33310	32691
Netto-overschot	6623	1735	4330	408	2213	2053	3034	378
Arbeidskosten van boer + gezinsleden	9390	8930	9980	9340	8240	9030	10120	8640
Arbeidsinkomen van gezin	16013	10665	14310	9748	10453	11083	13154	9018
Arbeidskosten gezinsleden	3890	3430	4430	3790	2690	3680	4620	3390
Arbeidsinkomen van boer	12123	7235	9880	5958	7763	7403	8534	5628

De arbeidsbeloning voor de handenarbeid van boer en gezinsleden boven de maximumgrens van de C.A.O. (3000 uur) zijn niet begrepen in het arbeidsinkomen van boer en gezinsleden volgens tabel 5. In de totale kosten zijn de arbeidskosten voor deze "overuren" echter wel opgenomen en zij beïnvloeden dus de hoogte van het netto-overschot. Deze arbeidskosten zijn beschouwd als betaalde arbeidskosten. Het arbeidsinkomen is dan ook berekend op grond van een normale arbeidsprestatie van boer en gezinsleden.

Voor de weidebedrijven zijn in bovenstaande bedrijfsresultaten eveneens opgenomen de resultaten van de varkenshouderij. In de westelijke gebieden is dit bedrijfsonderdeel van betekenis (Noordholland I en III, Utrecht en Zuidholland I en III).

(3) Gemengde bedrijven op zandgrond

Tabel 6.

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF
(voorcalculatie 1959)

Gebieden	Friese Wouden	Drente	Overijssel	De Graafschap	Noordbrabant
Grootteklasse	7-15 ha	10-15 ha	7-15 ha	7-12 ha	7-15 ha
Gemiddelde oppervlakte cultuurgrond	10,50 ha	13,- ha	9,50 ha	9,- ha	10,- ha
<u>Resultaten</u>	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Totale opbrengsten	21720	22007	23783	26625	23696
Totale kosten	21278	22091	24064	25404	22842
Netto-overschot	442	% 84	% 281	1221	854
Arbeidskosten van boer + gezinsleden	7987	9270	8810	8687	8209
Arbeidsinkomen van gezin	8429	9186	8529	9908	9063
Arbeidskosten gezinsleden	2490	3864	3335	3438	2950
Arbeidsinkomen van boer	5939	5322	5194	6470	6113

% = verlies

In tegenstelling tot de berekeningen voor akkerbouw- en weidebedrijven zijn de arbeidskosten voor de gemengde bedrijven op zandgrond gebaseerd op arbeidsnormen. De resultaten in tabel 6 worden daarom niet beïnvloed door een eventueel arbeidsoverschot in de gezinsarbeid.

De financiële uitkomsten van de gemengde bedrijven op zandgrond worden beïnvloed door de rentabiliteit van de rundveehouderij, de pluimveehouderij, de varkenshouderij en de marktware gewassen. Bij de beoordeling van bovenvermelde resultaten dient men per gebied het verschil in omvang van elk van deze bedrijfsonderdelen niet uit het oog te verliezen. Zo is de rundveehouderij het belangrijkste bedrijfsonderdeel in de Friese Wouden. In Drente leveren naast de rundveehouderij ook de verkochte gewassen een belangrijke bijdrage tot de vorming van het inkomen. De pluimvee- en varkenshouderij nemen voor de zuidelijke zandgebieden een belangrijke plaats in.

Hierbij kan nog worden opgemerkt dat de belangrijkheid van de verschillende bedrijfsonderdelen voor de vorming van het inkomen niet kan worden afgeleid uit de totale bruto-kosten per bedrijfsonderdeel. De arbeidskosten vormen hiervoor een betere maatstaf.

b. I n v l o e d v a n p r i j s w i j z i g i n g e n o p
d e r e n t a b i l i t e i t v a n h e t g e h e l e
b e d r i j f

De rentabiliteit van het gehele bedrijf zoals deze in het hiervoor gaande is weergegeven, is in sterke mate afhankelijk van de aangehouden opbrengstprijzen. Het is duidelijk dat een hogere of lagere opbrengstprijs de rentabiliteit van het bedrijf zal doen toenemen of doen dalen.

De berekende rentabiliteit van de bedrijven moet daarom tegen de achtergrond van de aangehouden opbrengstprijzen worden beoordeeld. Ter nadere oriëntatie is hiertoe in de volgende tabellen een overzicht gegeven van de invloed van een hogere of lagere prijs per produkt op de rentabiliteit van het gehele bedrijf. De aangehouden opbrengstprijzen zijn eveneens in de verschillende tabellen vermeld.

(1) Akkerbouwbedrijven

Tabel 7.

INVLOED VAN PRIJSWIJZIGINGEN OP DE FINANCIËLE
RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF

Produkt	Aangehouden opbrengst- prijzen p. 100 kg.	Wijzi- gingen in de prijzen p. 100 kg	Invloed op de financiële resultaten gehele bedrijf			
			Noorde- lijke bouwstr.	Oldambt	Z.W. klei- gebied	Veen- koloniën
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Granen: Tarwe	29,65	1,-	428,-	522,-	182,-	89,-
Gerst	25,75 (26,50)	1,-	143,-	201,-	248,-	-
Haver	24,25	1,-	306,-	281,-	27,-	179,-
Rogge	19,-	1,-	-	-	-	109,-
Graanstro	54,- 1) (43 en 33)	10,- 1)	1069,-	1224,-	297,-	515,-
Peulvruchten: Erwtten	35,-	1,-	37,-	66,-	119,-	-
Bruine bonen	55,-	1,-	-	-	22,-	-
Vlas: ongerepeld	18,-	1,-	-	-	144,-	-
gerepeld	22,-	1,-	237,-	38,-	-	-
Koolzaad	45,-	1,-	57,-	24,-	-	-
Bietenzaad	120,- 2)	10,-	338,-	630,-	-	-
Kanariezaad	30,-	10,-	-	825,-	-	-
Spinaziezaad	85,- 2)	10,-	-	59,-	50,-	-
Karwij	65,-	10,-	-	371,-	-	-
Consumptie aardappelen (herfst+voorj.aflevering)	11,-	1,-	-	-	1118,-	-
Pootaardappelen	18,-	1,-	507,-	-	-	-
Fabrieksaardappelen	7,20	1,-	-	-	-	1665,-
Suikerbieten (gehalte 16%)	54,- 1)	1,- 1)	134,-	34,-	237,-	56,-

1) per 1000 kg

2) voor bieten en spinaziezaad zijn netto-prijzen aangehouden, zonder droog- en schoningskosten

() prijs voor het zuidwestelijk kleigebied

(2) Weidebedrijven

Het aangehouden prijspeil voor de rentabiliteitsberekening van de weidebedrijven is voor:

Melk : f. 28,90 per 100 kg met 3,7% melkvet.

Rundvlees : voor de berekening van de omzet en aanwas van de rundveehouderij zijn gemiddelde prijzen gehanteerd, uitgedrukt per stuk vee. Van gebied tot gebied variëren deze gemiddelde prijzen en worden beïnvloed door het gewicht per dier, de bestemming (gebruiksvee of slachtvee), de kwaliteit en het moment van verkoop.

Varkensvlees: het is niet mogelijk in de boekhoudingen de opbrengsten te specificeren in afgeleverd gewicht en opbrengstprijs per kg. De bedragen van de voorcalculatie zijn gevonden door de geldopbrengsten volgens de boekhoudingen om te rekenen. De hiervoor gebruikte wijzigingscoëfficiënt is het verhoudingscijfer van het in het desbetreffende boekjaar geldende prijspeil voor baconvarkens en het verwachte toekomstige prijspeil (f. 2,15 per kg geslacht gewicht voor baconvarkens 2e soort).

In onderstaande tabel is de invloed op de resultaten berekend bij een hogere of lagere prijs. Voor de melk is de invloed van tweeërlei prijspeil aangegeven, nl. f. 1,- per 3,7 kg melkvet en f. 1,- per 100 kg melk.

De invloed van een hogere of lagere rundvleesprijs is globaal becijferd door middel van een procentuele prijswijziging (5%) van de omzet en aanwas.

Ook de invloed van een wijziging in de varkensvleesprijzen kon slechts globaal worden berekend. Hierbij is eveneens uitgegaan van een procentuele stijging of daling van de varkensvleesprijzen.

Tabel 8

INVLOED VAN PRIJSWIJZIGINGEN OP DE FINANCIËLE RESULTATEN
VAN HET GEHELE BEDRIJF

Produkten	Aangehouden opbrengstprijzen	Wijziging in prijzen	Invloed op de procentuele resultaten van het gehele bedrijf								
			Friesland			Noordholland			Utrecht	Zuidholland	
			I	II	III	I	II	I		II	
	gld		gld	gld	gld	gld	gld	gld	gld	gld	
Melk per 3,7 kg vet	28,90	f. 1,-	1143	876	920	685	835	753	923	802	
Melk per 100 kg	-	f. 1,-	1042	823	875	689	835	763	936	813	
Omzet en aanwas rundveehouderij	.	5%	383	294	334	198	246	221	231	224	
Varkensvlees per kg geslacht gewicht		5% of	14	29	168	62	198	215	198	246	
(bacon 2e soort)	2,15	ca 10 ct									

(3) Gemengde bedrijven op zandgrond

Voor zover de berekeningen betrekking hebben op de rundvee- en de varkenshouderij is dezelfde werkwijze gevolgd als voor de weidebedrijven. Een toelichting hierop is in het voorgaande opgenomen.

De opbrengsten van de granen zijn afgestemd op de garantie-prijzen voor oogst 1958 voor de lichte gronden. Voor de verkochte aardappelen en eieren is een schatting gemaakt.

Tabel 9.

INVLOED VAN PRIJSWIJZIGINGEN OP DE FINANCIËLE RESULTATEN
VAN HET GEHELE BEDRIJF

Produkten	Aangehouden opbrengstprijzen	Wijzigingen in de prijzen	Invloed op de financiële resultaten van het gehele bedrijf				
			Friese Wouden	Drente	Overijsel	De Graafschap	Noordbrabant
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Melk per 3,7 kg vet	28,90	f. 1,-	474,-	345,-	340,-	306,-	262,-
Melk per 100 kg	-	f. 1,-	440,-	327,-	340,-	302,-	266,-
Omzet en aanwas rundveehouderij	.	5%	164,-	153,-	150,-	174,-	138,-
Varkensvlees per kg geslacht gewicht (bacon 2e soort)	2,15	5% of ca. 10 ct.	175,-	137,-	255,-	412,-	321,-
Eieren per 100 stuks	12,25	1 ct.	36,-	87,-	323,-	383,-	315,-
Granen 1) p.100 kg		f. 1,-	13,-	59,-	14,-	10,-	31,-
Graanstro p.1000 kg	49,-	f. 10,-	-	58,-	1,-	-	39,-
Aardappelen p. 100 kg	8,-	f. 1,-	19,-	351,-	105,-	26,-	139,-

1) Rogge f. 22,- en haver f. 23,90 per 100 kg.

RESULTATEN AKKERBOUWBEDRIJVEN

1. De basisgegevens voor de berekening zijn overgenomen van rapport No. 306. Dit rapport berust op de uitkomsten van groepen akkerbouwbedrijven in enkele kleigebieden en de veenkoloniën.
2. De kostprijzen van granen en aardappelen gelden bij een gemiddelde afleveringstermijn en voor levering "af boerderij". Voor suikerbieten is de kostprijs berekend bij de gemiddelde afleveringstermijn doch voor "gebruikelijke leveringsplaats".
3. Bij de genormaliseerde kg-opbrengsten der granen kan het vochtgehalte niet worden aangegeven. Voor zover de granen met een maaidorsmachine zijn geoogst, is een bedrag opgenomen voor dregingskosten.
4. De genormaliseerde kg-opbrengst van fabrieksaardappelen is een omgerekende kg-opbrengst op basis van 400 gram onderwatergewicht.
5. De kosten en opbrengsten zijn uitgedrukt per ha gemeten maat.
6. In de tabellen 10 en 11 zijn de produktiekosten per gewas vermeld. In tabel 12 is de rentabiliteit van het gehele bedrijf gegeven met de specificatie van de kosten.

PRODUKTI EKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA (GEMIDDELDE MAAT) VAN TARWE EN GERST
(Voorcalculatie 1959)

Tabel 10

	Wintertarwe			Zomertarwe			Wintergerst		Zomergerst	
	Noordelijke bouwstreek	Oldambt	Zuidwestelijk kleigebied	Noordelijke bouwstreek	Oldambt	Veenkoloniën	Noordelijke bouwstreek	Oldambt	Noordelijke bouwstreek	Zuidwestelijk kleigebied
	326,-	397,-	355,-	326,-	397,-	375,-	326,-	397,-	326,-	293,-
Arbeidskosten	87,-	87,-	87,-	87,-	87,-	87,-	87,-	87,-	87,-	87,-
Beloning voor bedrijfsleiding	121,-	136,-	131,-	121,-	136,-	111,-	121,-	136,-	121,-	125,-
Trekkcrachtkosten	129,-	109,-	124,-	129,-	109,-	114,-	129,-	109,-	129,-	130,-
Werktuigkosten	170,-	164,-	127,-	164,-	159,-	145,-	166,-	163,-	148,-	151,-
Werk door derden	89,-	91,-	90,-	66,-	71,-	83,-	56,-	60,-	56,-	47,-
Zaaizaad/pootgoed	140,-	128,-	142,-	130,-	112,-	166,-	121,-	114,-	125,-	130,-
Bemesting	207,-	209,-	202,-	207,-	209,-	169,-	207,-	209,-	207,-	202,-
Grond en gebouwen	78,-	78,-	77,-	75,-	75,-	53,-	78,-	78,-	75,-	74,-
Overige kosten	1347,-	1399,-	1335,-	1305,-	1355,-	1303,-	1291,-	1353,-	1274,-	1237,-
Bruto-kosten										
Aftrekposten:										
opbrengst	270,-	273,-	191,-	316,-	300,-	254,-	213,-	205,-	189,-	100,-
bijproduct	3,-	3,-	10,-	3,-	3,-	5,-	3,-	3,-	3,-	9,-
overige opbrengsten										
Totaal	273,-	276,-	201,-	319,-	303,-	259,-	216,-	203,-	192,-	109,-
afrekposten	1074,-	1123,-	1134,-	986,-	1052,-	1044,-	1075,-	1145,-	1082,-	1128,-
Netto-kosten	4200	4000	4250	3900	3800	3350	4200	4100	3650	4300
Opbrengst	5000	5050	4700	5850	5550	4700	3950	3800	3500	2800
hoofdproduct kg/ha										
bijproduct kg/ha										
Kostprijs	25,55	28,10	26,70	25,30	27,70	31,15	25,60	27,95	29,65	26,25
per 100 kg gld.										

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA (GEMEENEN MAAT) VAN HAVER, ROGGE, SUIKERBIETEN EN AARDAPPELEN

(Voorcalculatie 1959)

	Haver				Rogge		Suikerbieten			Cons. aardappelen		Fabrieks-
	N. bouw- streek	Oldambt	Z. W. klei- gebied	Veenko- loniën	Veenko- loniën	N. bouw- streek	Oldambt	Z. W. klei- gebied	Veenko- loniën	Z. W. klei- gebied	Veenko- loniën	aardappelen
Arbeidskosten	326,-	397,-	357,-	375,-	375,-	1239,-	1447,-	972,-	1386,-	1149,-	798,-	
Beloning voor bedrijfsleiding	87,-	87,-	87,-	87,-	87,-	211,-	211,-	211,-	211,-	238,-	162,-	
Trekkracht- kosten	121,-	136,-	131,-	111,-	111,-	169,-	217,-	218,-	103,-	224,-	130,-	
Werktuigkosten	129,-	109,-	125,-	114,-	114,-	129,-	131,-	118,-	91,-	192,-	98,-	
Werk door derden	182,-	173,-	121,-	162,-	144,-	107,-	64,-	145,-	32,-	300,-	144,-	
Zaai-zaad/ rootgoed	43,-	59,-	50,-	51,-	47,-	51,-	68,-	56,-	59,-	430,-	251,-	
Bemesting	145,-	123,-	129,-	192,-	166,-	275,-	218,-	289,-	373,-	254,-	293,-	
Grond en gebouwen	207,-	209,-	202,-	169,-	169,-	207,-	209,-	202,-	169,-	202,-	169,-	
Overige kosten	75,-	75,-	74,-	53,-	56,-	88,-	88,-	93,-	72,-	150,-	73,-	
Bruto-kosten	1315,-	1368,-	1276,-	1314,-	1269,-	2476,-	2653,-	2304,-	2496,-	3139,-	2118,-	
Aftrekposten:												
opbrengst	262,-	246,-	191,-	232,-	289,-	175,-	110,-	110,-	175,-	-	-	
bijproduct												
overige op- brengsten	3,-	3,-	10,-	5,-	5,-	8,-	9,-	22,-	13,-	27,-	8,-	
Totaal af- trekposten	265,-	249,-	201,-	237,-	294,-	183,-	119,-	132,-	188,-	27,-	8,-	
Netto-kosten	1050,-	1119,-	1075,-	1077,-	975,-	2293,-	2534,-	2172,-	2308,-	3112,-	2110,-	
Opbrengst hoofd- produkt kg / ha	4600	4350	4200	3900	3225	40500	38000	48500	38500	26500	29000 ¹⁾	
Opbrengst bij- produkt kg/ha	4850	4550	4700	4300	5350							
Kostprijs												
p. 100/1000 kg gld.	22,85	25,70	25,60	27,60	30,25	56,60	66,70	44,80	59,95	11,75	7,30	
Suikergehalte %						15,6	15,8	16,3	16,0			

1) Omgerekend op 400 gram onderwatergewicht.

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF
OP AKKERBOUW BEDRIJVEN

Tabel 12

Voorcalculatie 1959

	Noordelijke bouwstreek	Oldambt	Zuidwestelijk kleigebied	Veenkole- niën
Grootteklasse	30 ha-50 ha	40 ha-55 ha	25 ha-50 ha	15 ha-25 ha
Grondgebruik	ha	ha	ha	ha
Granen	21,45	25,70	11,35	11,15
Peulvruchten	1,45	3,15	4,45	-
Handelsgewassen	7,65	10,40	4,00	-
Aardappelen	3,35	0,90	4,30	6,55
Bieten	3,70	1,35	5,55	1,55
Overige gewassen	3,75	3,60	2,05	1,35
Bouwland	41,35	45,10	31,70	20,60
Grasland	2,65	1,90	4,30	0,40
Cultuurgrond	44,-	47,-	36,-	21,-
Financiële resultaten				
a. Opbrengsten:	gld.	gld.	gld.	gld.
Marktbaar gewassen	64130	57884	51275	28285
Opbrengst rundvee- houderij en voeder- gewassen	9166	2730	7656	3724
Overige opbrengsten	936	646	2810	400
Garantietoelagen op granen 1)	-	-	-	1264
Totale opbrengsten	74232	61260	61741	33673
b. Kosten:				
Arbeidskosten	28903	25788	25770	13990
Werk door derden	7085	6430	4539	2613
Werktuigkosten	5371	4957	4153	2215
Trekkerkosten	3077	3579	3407	1223
Zaaizaad/pootgoed	4563	4064	4365	2739
Aangekochte meststoffen	6083	5254	5220	4546
Aangekocht veevoer	1085	398	1091	713
Grond en gebouwen	9108	9823	7272	3549
Overige kosten	5596	4854	4323	1782
Totale kosten 2)	70871	65147	60140	33370
c. Resultaten:				
Netto-overschot	3361	× 3887	1601	303
Arbeidskosten van boer + gezinsleden	3470	3350	6960	6500
Arbeidsinkomen van gezin	6831	× 537	8561	6803
Arbeidskosten gezinsleden	1320	800	3360	1200
Arbeidsinkomen van boer	5511	× 1337	5201	5603

1) Rogge f. 5,20 per 100 kg en haver f. 3,50 per 100 kg

2) Zonder beloning voor bedrijfsleiding

364 × = verlies

RESULTATEN WEIDEBEDRIJVEN

1. De basisgegevens voor de berekening zijn overgenomen van rapport No. 282. Dit rapport berust op de uitkomsten van groepen weidebedrijven en gemengde bedrijven op zandgrond.
In deze bijlage II zijn de resultaten van de weidebedrijven opgenomen.
2. De kostprijs van de melk is berekend "af boerderij".
3. De heffingen op de melk zijn voor zover deze betrekking hebben op het bedrijf in de produktiekosten opgenomen. Dit zijn de heffingen voor dierziektebestrijding, melkproduktie-controle, abortusbestrijding, administratiekosten voor Produktschap voor Zuivel en heffing van het Landbouwschap.
4. De kostprijzen zijn berekend per 100 kg melk en per 3,7 kg melkvet.
5. De kosten en opbrengsten in tabel 13 en 14 zijn uitgedrukt per ha gemeten maat.

KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE RUNDVEEHOUDERIJ PER HA CULTUURGROND
 VOORCALCULATIE 1958/59
 (november 1958 - november 1959)

	Friesland		Noordholland			Utrecht	Zuidholland	
	I	II	I	II	III		I	II
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Arbeidskosten	664	660	789	751	753	661	716	709
Beloning voor be- drijfsleiding	110	109	113	117	124	122	132	119
Veevoer:								
a. Krachtvoer	141	160	186	177	245	228	263	235
b. Melkprodukten	98	91	86	72	68	71	63	67
c. Ruwvoer, stro en weidegeld	113	99	116	124	196	117	293	128
Totaal veevoeder	352	350	388	373	509	416	619	430
Meststoffen:								
a. Stikstof	64	69	103	54	49	59	49	59
b. Fosforzuur	13	21	20	16	13	16	15	20
c. Kali	2	8	4	3	3	7	3	11
d. Overige mest- stoffen	1	2	6	3	10	8	10	13
Totaal meststoffen	80	100	133	76	75	90	77	103
Grond- en gebouwen- kosten	205	174	241	187	177	188	220	215
Werktuigkosten	96	106	103	120	116	87	82	88
Rente levende inventaris	58	56	69	60	64	53	62	53
Ziektebestrijding, dekgelden e.d.	48	42	60	41	48	40	42	42
Heffing op melk/ rundvee	12	11	13	12	14	13	15	13
Overige kosten	60	49	71	59	54	64	51	59
Bruto-kosten per ha	1685	1657	1980	1796	1934	1734	2016	1831
Aftrekposten:								
Omzet en aanwas rundvee	333	294	393	263	308	276	289	271
Overige opbrengsten	41	28	114	60	67	42	58	23
Totaal aftrekposten	374	322	507	323	375	318	347	294
Netto-kosten per ha	1311	1335	1473	1473	1559	1416	1669	1537
Melkproduktie per koe kg	4275	3925	4575	3875	3875	3700	3850	3950
Vetgehalte %	4,06	3,94	3,89	3,68	3,70	3,65	3,65	3,65
Aantal melkkoeien p/ha st	1,10	1,09	1,17	1,24	1,40	1,35	1,57	1,29
Melkproduktie p/ha kg	4703	4278	5353	4805	5425	4995	6045	5096
Melkvetproduktie p/ha kg	190,9	168,6	208,2	176,8	200,7	182,3	220,6	186,-
Kostprijs per 100 kg melk gld.	27,90	31,20	27,50	30,65	28,75	28,35	27,60	30,15
Kostprijs per 3,7 kg melkvet gld.	25,40	29,30	26,15	30,80	28,75	28,75	28,00	30,55

FINANCIËLE RESULTATEN VAN GEHELE BEDRIJF OP WEIDEBEDRIJVEN

Voorcalculatie 1958/59

	Friesland		Noordholland			Utrecht	Zuidholland	
	I	II	I	II	III		I	II
Grootteklasse	10-35 ha	10-35 ha	10-25 ha	10-25 ha	10-25 ha	10-25 ha	10-25 ha	10-25 ha
I. Technische gegevens								
oppervlakte cultuurgrond	23,- ha	20,- ha	17,- ha	15,- ha	16,- ha	16,- ha	16,- ha	16,50 ha
Veebezetting per jaar:								
melkkoeien	25,- st.	22,- st.	20,- st.	19,- st.	22,- st.	22,- st.	25,- st.	21,- st.
varkens (mestvarkens + zeugen)	0,5 st.	1,5 st.	9,- st.	3,- st.	11,- st.	10,- st.	10,- st.	16,- st.
II. Financiële resultaten								
a. Opbrengsten								
<u>Rundveehouderij:</u>								
Melk	33.023	25.315	26.590	19.798	24.146	21.755	26.685	23.167
Omzet/aanwas	7.651	5.877	6.688	3.950	4.927	4.416	4.628	4.478
Overige opbrengsten	943	560	1.938	900	1.072	672	928	380
Totaal	41.617	31.752	35.216	24.648	30.145	26.843	32.241	28.025
Nevenbedrijven	280	574	3.354	1.245	3.961	5.062	4.103	5.044
Totale opbrengsten	41.897	32.326	38.570	25.893	34.106	31.905	36.344	33.069
b. Kosten								
Arbeidskosten	15.390	13.324	14.056	11.538	12.682	11.578	12.196	12.509
Voederkosten	7.008	6.468	8.206	5.521	10.183	9.374	12.017	10.491
Werktuigkosten	2.208	2.120	1.751	1.800	1.856	1.392	1.312	1.452
Kunstmest	1.840	2.000	2.261	1.140	1.200	1.440	1.232	1.700
Grond + gebouwen	4.715	3.480	4.097	2.805	2.832	3.008	3.520	3.548
Overige kosten	4.113	3.199	3.869	2.681	3.140	3.060	3.033	2.991
Totale kosten 1)	35.274	30.591	34.240	25.485	31.893	29.852	33.310	32.691
c. Resultaten								
Netto-overschot	6.623	1.735	4.330	408	2.213	2.053	3.034	378
Arbeidskosten van boer + gezinsleden	9.390	8.930	9.980	9.340	8.240	9.030	10.120	8.640
Arbeidsinkomen van gezin	16.013	10.665	14.310	9.748	10.453	11.083	13.154	9.018
Arbeidskosten gezinsleden	3.890	3.430	4.430	3.790	2.690	3.680	4.620	3.390
Arbeidsinkomen van de boer	12.123	7.235	9.880	5.958	7.763	7.403	8.534	5.628

1) Zonder beloning voor bedrijfsleiding.

RESULTATEN GEMENGDE BEDRIJVEN OP ZANDGROND

1. De basisgegevens voor de berekening zijn overgenomen van de rapporten No. 282 (kostprijs van de melk), No. 293 (kostprijs van granen en aardappelen) en No. 303 (financiële resultaten van gemengde bedrijven op zandgrond). De berekeningen in deze drie rapporten berusten op dezelfde groepen bedrijven.
2. De arbeidskosten in de kosten per produkt en voor het gehele bedrijf zijn berekend met behulp van arbeidsnormen.
3. De gebouwenkosten hebben volgens de horziesne uitgangspunten betrekking op een bedrijfsgrootte van 15 ha cultuurgrond.
4. De kostprijzen van de verschillende produkten gelden bij een gemiddelde afleveringstermijn en "af boerderij".
5. Betreffende de kostprijs van de melk gelden verder dezelfde opmerkingen als voor de kostprijs van de melk op de weidebedrijven, welke zijn vermeld in bijlage II.
6. De kosten en opbrengsten in tabel 15, 16 en 17 zijn uitgedrukt per ha gemeten maat.

Tabel 15

KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE RUNDVEEHOUDERIJ PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
(Voorcalculatie 1958/59
(november 1958-november 1959))

	Friese Wouden	Drente	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Arbeidskosten	810	766	859	841	808
Beloning voor bedrijfsleiding	108	104	112	113	111
Veevoeder	361	454	470	552	527
Meststoffen	183	215	194	174	217
Grond en gebouwenkosten	152	125	141	157	141
Werktuigkosten	104	70	81	105	91
Rente levende inventaris	53	50	53	61	57
Ziektebestrijding, dekgelden	40	54	45	45	55
Heffingen op melk/rundvee	13	12	14	14	13
Overige kosten	35	39	47	47	58
Bruto-kosten per ha	1859	1889	2016	2109	2078
Aftrekposten:					
Omzet en aanwas	335	376	407	547	468
Paardekosten voor neve- bedrijven	9	77	41	57	91
Stalmest voor marktbaar gewassen	¼ 3	33	15	9	39
Diverse opbrengsten	12	12	14	13	36
Totaal aftrekposten	353	498	477	626	634
Netto-kosten per ha	1506	1391	1539	1483	1444
Melkproduktie per koe	kg 3900	3900	3850	3950	3925
Vetgehalte	% 3,99	3,90	3,70	3,75	3,65
Aantal koeien per ha	st 1,20	1,08	1,28	1,31	1,25
Melkproduktie per ha	kg 4680	4239	4928	5175	4906
Melkvetproduktie per ha	kg 186,7	165,3	182,3	194,1	179,1
<u>Kostprijs per 100 kg melk</u>	gld 32,20	32,80	31,25	28,65	29,45
<u>Kostprijs per 3,7 kg melkvet</u>	gld 29,85	31,15	31,25	28,30	29,85

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA (GEMETEN MAAT) VAN GRANEN EN AARDAPPELEN
(Voorcalculatie 1958/59)

Tabel 16

	Rogge				Haver				Aardappelen			
	Drente	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant	Drente	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant	Drente	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Arbeidskosten	361	369	350	338	369	378	358	347	982	1006	953	923
Beloning voor bedrijfs- leiding	59	59	59	59	59	59	59	59	128	128	128	128
Paardekosten	110	110	110	110	110	110	110	110	135	135	135	135
Werktuigkosten	71	82	107	92	71	82	107	92	71	82	107	92
Werk door derden	69	67	74	69	77	73	80	68	16	16	16	16
Zaaizaad/pootgoed	54	55	43	42	58	68	64	52	265	266	304	260
Bemesting	169	183	158	168	204	220	191	204	288	303	264	291
Grond en bedrijfsgebouwen	114	118	130	124	114	118	130	124	114	118	130	124
Rente omløpend kapitaal	26	26	26	26	26	26	26	26	34	34	34	34
Overige kosten	19	19	19	19	19	19	19	19	41	24	31	29
Bruto-kosten	1052	1088	1076	1047	1107	1153	1144	1101	2074	2112	2102	2032
Aftrek: opbrengst bijproduct	250	240	228	230	198	191	184	184	-	-	-	-
Netto-kosten	802	848	848	817	909	962	960	917	2074	2112	2102	2032
Opbrengst hoofdproduct kg	3075	2975	3300	3075	3425	3225	3575	3000	24000	25500	27250	26500
Opbrengst bijproduct kg	5100	4900	4650	4700	4050	3900	3750	3750	-	-	-	-
Kostprijs per 100 kg gld.	26,10	28,50	25,70	26,55	26,55	29,85	26,85	30,55	8,65	8,30	7,70	7,65

Tabel 17

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF OP GEMENGDE
BEDRIJVEN OP ZANDGROND
(VOORCALCULATIE 1958/59)

	Friese Wouden	Drente	Over- ijssel	De Graaf- schap	Noord- brabant
Grootteklasse	7-15ha	10-15ha	7-15ha	7-12ha	7-15ha
I Technische gegevens					
<u>Oppervlakte:</u>					
cultuurgrond	10,50ha	13,--ha	9,50ha	9,- ha	10,- ha
grasland + voedergewassen	9,77ha	8,14ha	7,36ha	6,36ha	5,89ha
marktbaar gewassen	0,85ha	5,32ha	2,57ha	3,19ha	4,69ha
<u>Veebezetting per jaar:</u>					
melkkoeien	11,7 st	8,8 st	9,4 st	8,3 st	7,4 st
fokzeugen	1,4 st	1,7 st	2,2 st	2,1 st	2,7 st
mestvarkens	8,3 st	5,3 st	12,0 st	21,1 st	14,0 st
leghennen	19,- st	40,- st	150,- st	186,- st	155,- st
II Financiële resultaten					
a. Opbrengsten:	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
melk	13698	9978	9828	8842	7583
omzet/aanwas rundvee	3274	3059	2993	3476	2757
varkens	3544	2769	5154	8337	6495
pluimvee/eieren	465	1205	4353	5136	4321
marktbaar gewassen	464	4433	1168	410	1996
toeslagen rogge en haver 1)	60	384	207	307	419
overige opbrengsten	215	179	80	117	125
Totaal opbrengsten	21720	22007	23783	26625	23696
b. Kosten:					
arbeidskosten	9038	9964	9461	8905	8615
veevoeder	5657	4068	8311	10087	7223
werktuigkosten	1133	959	847	1069	1019
kunstmest	1870	2571	1745	1399	1854
grond en gebouwen	1731	1776	1679	1855	1789
overige kosten	1849	2753	2021	2089	2342
Totaal kosten 1)	21278	22091	24064	25404	22842
c. Resultaten:					
netto-overschot	442	ƴ 84	ƴ 281	1221	854
arbeidskosten van boer + gezinsleden	7987	9270	8810	8687	8209
Arbeidsinkomen van het gezin	8429	9186	8529	9908	9063
Arbeidskosten gezinsleden	2490	3864	3335	3438	2950
Arbeidsinkomen van de boer	5939	5322	5194	6470	6113

1) f. 3,50 per 100 kg roggen en f. 3,15 per 100 kg haver bij een opbrengstniveau van resp. 3100 en 3415 kg per ha.

KOSTPRIJS VAN CONSUMPTIE-EIEREN

1. De basisgegevens voor de berekening zijn overgenomen van rapport No.308 (Kostprijzen van consumptie- en broedeieren). Dit rapport berust op de uitkomsten van de speciale pluimveeboekhoudingen.
2. De berekende kostprijs geldt "af boerderij".
3. De berekening is voor een pluimveestapel van \pm 300 dieren.
4. De kosten en opbrengsten zijn uitgedrukt per gemiddeld 100 hennen per jaar.
5. De kosten van aankoop en opfok van kuikens zijn afgestemd op het aantal dat nodig is voor de instandhouding van de pluimveestapel.

Tabel 18

OVERZICHT VAN DE KOSTEN PER GEMIDDELD 100 HENNEN EN DE KOSTPRIJS PER CONSUMPTIE-EI

VOORCALCULATIE 1958/59

	Gld.
Arbeidskosten	593,-
Beloning voor bedrijfsleiding	85,-
Voederkosten	1921,-
Aankoop kuikens	124,-
Kosten hokken, afrastering en uitloop	128,-
Rente pluimveestapel	39,-
Veeartskosten	8,-
Strooisel	22,-
Elektriciteit, brandstof en waterleiding	31,-
Kosten klein gereedschap	8,-
Diverse kosten	8,-
Bruto-kosten per 100 hennen	2967,-
Aftrekposten	
Verkocht pluimvee f. 328,-	
Waarde mest " 16,-	
Totaalaf trek	344,-
Netto-kosten per 100 hennen	2623,-
Eiproduktie per hen	200 st.
Kostprijs per ei (met inbegrip van arbeidsbel.)	13,1 ct

Bijlage V

KOSTPRIJS VAN VARKENSVLEES

1. De basisgegevens voor de berekening zijn overgenomen van rapport No. 281 (Kostprijs van varkensvlees). Dit rapport berust op de uitkomsten van de speciale varkensb,ekhoudingen.
2. De kostprijs per kg levend en geslacht gewicht is de kostprijs op de leveringsplaats.
3. Bij de berekening van de kosten van de mesterij is de big gewaar-deerd tegen kostprijs.
4. In de kostprijsberekening van de big zijn de kosten van opfok van zeugen en de opbrengst van verkochte zeugen in de calculatie opgenomen.
5. Het sterfterisico is verdisconteerd in de kosten- en opbrengsten-posten.

Tabel 19

GEMIDDELDE KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE FOKKERIJ PER WORP
(Voorcalculatie 1958/59)

	Zuidholland weide- bedrijven	Oostelijk zand- gebied
Kosten opfokzeugen	24,60	23,50
Dekkosten	15,90	12,15
Voederkosten	264,65	260,15
Strooisel	26,30	19,95
Arbeidskosten	75,05	81,15
Beloning voor bedrijfsleiding	12,75	12,75
Huisvesting- en uitloopkosten	35,85	34,70
Inventariskosten	2,25	2,15
Veeartskosten	18,70	15,15
Overige kosten	1,65	1,55
Rente	10,50	10,30
Totaal bruto-kosten	488,20	473,50
Opbrengst verkochte zeugen	95,95	100,05
Waarde mest	12,-	11,60
Totaalaftrekpost	107,95	111,65
Netto-kosten	380,25	361,85
Aantal grootgebrachte biggen	st. 8,21	8,52
Kostprijs per big (afgerond)	gld. 46,30	42,45

Tabel 20

GEMIDDELDE PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER AFGELEVERD MESTVARKEN
(Voorcalculatie 1958/59)

Gebieden	Zuidholland - weidebedrijven				Oostelijk zandgeb.	
	90 kg gld.	110 kg gld.	130 kg gld.	150 kg gld.	90 kg gld.	110 kg gld.
Levend eindgewicht						
Kosten biggen	48,90	49,30	49,60	49,75	44,65	45,00
Aankoopkosten big	1,30	1,35	1,35	1,35	1,30	1,35
Voederkosten	78,60	105,70	132,75	160,55	79,65	104,45
Strooisel	3,00	3,65	4,35	4,95	2,95	3,60
Arbeidskosten	12,30	15,10	17,70	20,30	14,45	17,60
Beloning voor bedrijfsleiding	2,00	2,50	3,00	3,45	2,00	2,50
Huisvestingskosten	3,30	4,10	4,80	5,55	2,90	3,55
Inventariskosten	0,80	1,-	1,15	1,35	0,70	0,85
Veeartskosten	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Overige kosten	0,60	0,75	0,85	1,00	0,55	0,65
Rente	1,80	2,60	3,45	4,45	1,55	2,20
Afleveringskosten	4,25	4,25	4,25	4,25	4,00	4,00
Totaal bruto-kosten	158,05	191,50	224,45	258,15	155,90	186,95
Waarde mest	3,75	4,60	5,40	6,15	3,25	4,00
Opbrengst ontijdig verkochte varkens	0,80	1,25	1,40	1,60	0,35	0,60
Totaalaftrek	4,55	5,85	6,80	7,75	3,60	4,60
Netto-kosten	153,50	185,65	217,65	250,40	152,30	182,35
Levend gewicht kg	90	110	130	150	90	110
<u>Kostprijs per kg levend gewicht</u> gld	1,71	1,69	1,67	1,67	1,69	1,66
Koud geslacht gewicht kg	71,10	89,10	107,25	126,-	70,47	87,45
<u>Kostprijs per kg koud geslacht gew.</u> gld.	2,16	2,08	2,03	1,99	2,16	2,09

AANGEHOUDEN PRIJSPEIL VOOR KOSTEN EN OPBRENGSTEN

Voor de waardering van de verschillende kosten- en opbrengstenbestanddelen is op grond van het huidige prijspeil (medio 1958) een schatting gemaakt van de te verwachten prijzen voor de periode november 1958 - november 1959

Een nadere toelichting op het aangehouden prijspeil voor de belangrijkste bestanddelen is hierna vermeld.

1. Arbeid.

De arbeidskosten zijn afgestemd op het loonpeil volgens de C.A.O. in het contractjaar 1958/59. Dit betekent dat met de verhoogde lonen tengevolge van de ingevoerde werkclassificatie in de landbouw per 1 mei 1958 rekening is gehouden.

2. Beloning voor bedrijfsleiding.

Deze bedragen zijn gewijzigd tengevolge van de verhoogde loonkosten voor de handenarbeid. De totale bedragen voor handenarbeid en bedrijfsleiding voor de boer zijn nl. niet gewijzigd, zodat voor bedrijfsleiding lagere bedragen gelden dan in de voorcalculatie 1957/58.

3. Voederkosten.

De prijzen van het aangekochte mengvoeder zijn afgeleid van het thans geldende prijspeil. In het algemeen is er ten opzichte van de voorcalculatie 1957/58 een daling te constateren. Dit geldt in het bijzonder voor het eiwitrijke mengvoeder door de lagere prijs van de veekoeken. Globaal is een 3 % lagere prijs in rekening gebracht. De prijzen van de vervoederde granen zijn afgestemd op de gemiddelde telersprijzen. Hiertoe zijn de minimum-richtprijzen aangehouden, welke gelden voor het vaststellen der monopolieheffingen.

(rogge f 22,- en haver f 23,90 per 100 kg)

De prijzen van het ruwvoeder zijn niet gewijzigd ten opzichte van de voorcalculatie 1957/58.

De kosten van de vervoederde volle melk zijn berekend op basis van de garantieprijs van f 28,90 per 100 kg met 3,7 vet.

4. Meststoffen.

Over de stikstofmeststoffen waren geen inlichtingen te verkrijgen omtrent het prijspeil voor het seizoen 1958/59. Dit houdt verband met de liberalisatie van de meststoffen in de Euromarkt. Er konden geen redenen worden gevonden een hoger of lager prijspeil aan te houden dan in de voorgaande voorcalculatie.

De prijzen van super-fosfaatmeststoffen liggen voor het komende najaar lager dan in 1957. De prijzen van thomasslakkenmeel liggen echter weer hoger, zodat het gemiddelde prijspeil voor de fosforzuurmeststoffen niet is gewijzigd. De prijzen van kali zijn nagenoeg gelijk aan die van het voorgaande jaar.

5. Grond en gebouwen.

De kosten voor rente en afschrijving der gebouwen behoeven ten aanzien van voorgaande berekeningen niet te worden gewijzigd. Deze kosten zijn gebaseerd op de bouwkosten van boerderijen volgens inlichtingen van de Centrale Directie van de Wederopbouw en de Volkshuisvesting.

Volgens thans verkregen inlichtingen zijn de bouwkosten in het jaar 1958 met ca. 5% gestegen ten opzichte van het jaar 1957. Dit percentage is reeds gehanteerd bij de opstelling van de berekeningen in de voorcalculatie 1958. Gezien de ontwikkeling in de prijzen van lonen en grondstoffen kan dit kostenniveau ook voor 1959 gehandhaafd blijven.

Gecalculeerd dient echter te worden op basis van de "algemene" vervangingswaarde van boerderijen, dat is de vervangingswaarde op basis van bouwkosten, welke op gelijk niveau liggen met het algemene kostenniveau, waarvoor dan de lonen en de groothandelsprijzen als indicaties zijn gebruikt. De thans beschikbaar zijnde indexcijfers voor 1958 ten opzichte van 1957 geven aan: een daling van ca. 3% in de groothandelsprijzen en een stijging van ca. 3% in het loonpeil. Op grond hiervan is er eveneens geen aanleiding het kostenniveau te wijzigen.

Voor de polder- en waterschapslasten zijn in de verschillende gebieden hogere bedragen aangehouden dan in de voorcalculatie 1958. Bij informatie bleek nl. dat voor de verschillende gebieden een stijging kan worden verwacht welke varieert tot ca. 10%. In de overige kosten voor grond en gebouwen zijn geen wijzigingen aangebracht.

6. Rente-kosten.

Behoudens de rentevoet voor het gebouwenkapitaal, waarover volgens afspraak $3\frac{1}{2}$ % rente wordt berekend, is het rentepercentage voor de voorcalculatie 1959 gesteld op $4\frac{1}{2}$ %. Dit percentage is gemeten aan de thans geldende rendementen voor staatsobligaties en het rentepercentage voor hypothecaire voorschotten bij de boerenleenbanken.

7. Omzet en aanwas rundvee.

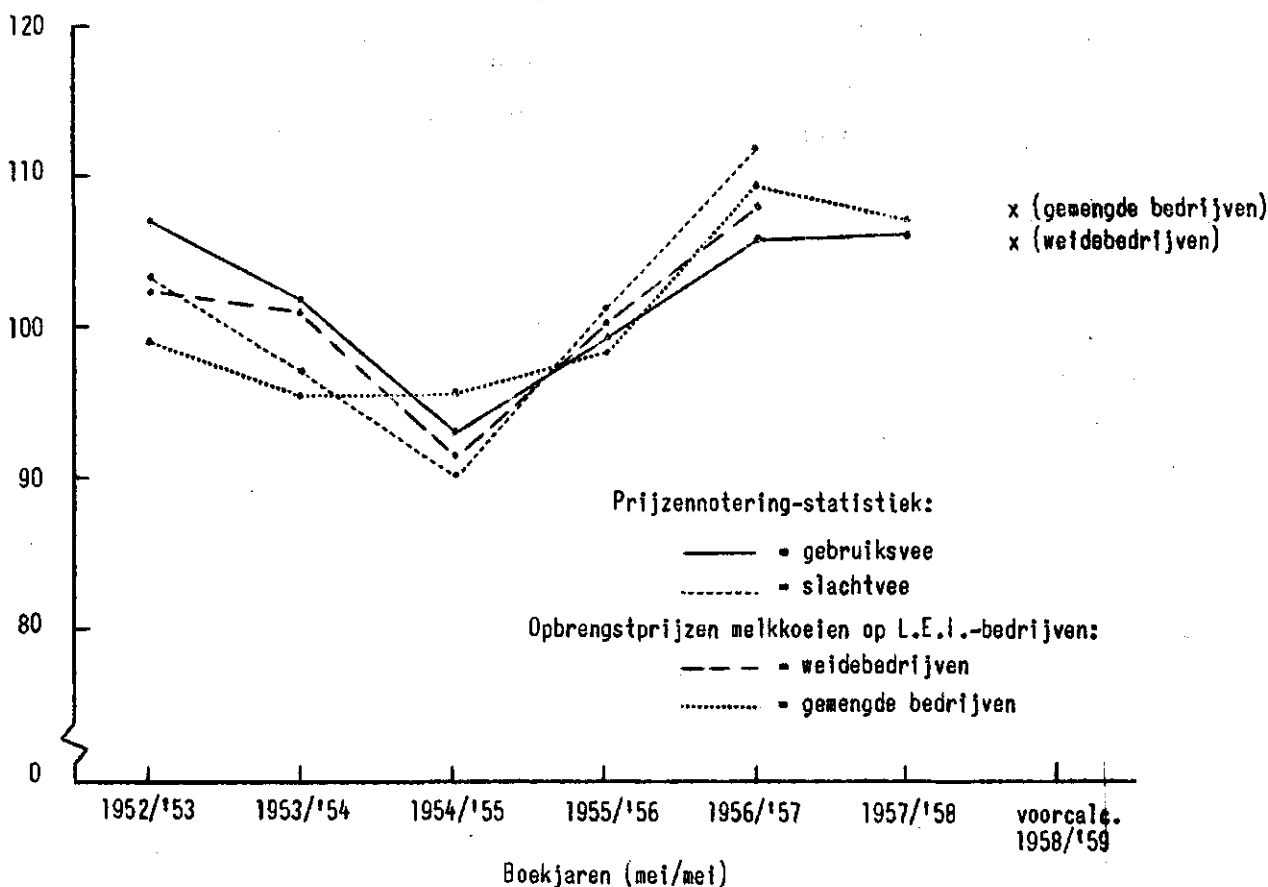
Voor de berekening van de kostprijs van de melk dienen op de totale bruto-kosten van de rundveehouderij in mindering te worden gebracht de opbrengsten, die zijn verkregen uit de omzet en aanwas van het vee. De berekening van deze nevenopbrengst geschiedt op basis van aantallen dieren en een prijs per dier. In de aantallen zijn ten opzichte van de voorgaande voorcalculatie geen wijzigingen aangebracht. De prijzen per dier, die onder invloed staan van het kg-gewicht per dier, de bestemming (gebruiksvee of slachtvee), de kwaliteit en het moment van afzet, zijn bepaald met behulp van de uitkomsten op de onderzochte bedrijven bij het voor de toekomst te verwachten prijspeil. Op deze wijze wordt de totaliteit van omstandigheden die de uiteindelijke prijs bepaalt in de berekening betrokken.

Allereerst zij gewezen op de fluctuaties in de opbrengstprijzen per dier, welke van jaar tot jaar optreden.

In de grafiek is het verloop gegeven van deze rundveeprijzen in vergelijking tot tweerlei prijspeil volgens de prijzenstatistiek van het L.E.I. Deze prijzenstatistiek betreft het slachtvee en het gebruiksvee. In de grafiek is verder opgenomen het verloop van de opbrengstprijzen van de voornaamste categorieën vee nl. het verkochte grootvee. Onderscheid is gemaakt naar de weidebedrijven en de gemengde zandbedrijven.

Prijsverloop van rundvee
(gemiddelde 1953/'54 t/m 1956/'57 = 100)

Indexcijfers

Uit deze grafiek blijkt dat de verschillende lijnen een zelfde beweging vertonen. Voor het jaar 1954/55 geven de uitkomsten volgens de prijzenstatistiek echter een ander verloop te zien dan de gerealiseerde prijzen per stuks grootvee op de onderzochte bedrijven.

Verder blijken er in de vleesprijzen van jaar tot jaar aanmerkelijke verschillen te bestaan. Het jaar 1957/58 (mei/mei) ten opzichte van 1954/55 geeft b.v. reeds een verschil te zien van oã. 15 %.

Het aangehouden prijspeil ten behoeve van de voorcalculatie 1958/59 is daarom evenals in voorgaande voorcalculaties gebaseerd op de gemiddelde prijzen per dier over 4 jaar nl. afgelopen 3 jaar en het prijspeil van het lopende jaar. Op deze manier wordt met een eventuele ontwikkeling in de vleesprijzen rekening gehouden. De schatting van de prijzen van het lopende jaar is geschied in overleg met het Produktschap voor Vee en Vlees.

De aangehouden prijzen per dier in de verschillende categorieën voor de voorcalculatie 1958/59 is dus gebaseerd op de jaren 1955/56, 1956/57 en 1957/58 en verder een schatting voor 1958/59 volgens het Produktschap voor Vee en Vlees. (1958/59 ongeveer het niveau van 1957/58)

Op grond hiervan is ten opzichte van de voorcalculatie 1957/58 voor de totale post omzet en aanwas een gemiddeld 3% hoger bedrag in rekening gebracht.

8. Stroprijzen

Op grond van de afspraken voor de waardering van het stro zijn de gemiddelde prijzen over de laatste drie jaren in rekening gebracht. De aangehouden prijzen voor het stro, ter berekening van de aftrekpost voor de kostprijs der granen, zijn ca. f.9.- per 1000 kg lager dan in de vorige voorcalculatie. Over het kostprijsverhogende effect hiervan zijn elders reeds opmerkingen gemaakt.